

EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 24. 10. 2016
COM(2016) 689 final

2013/0028 (COD)

OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU

podľa článku 294 ods. 6 Zmluvy o fungovaní Európskej únie

o

**pozícii Rady k prijatiu nariadenia, ktorým sa mení nariadenie (ES) č. 1370/2007, pokiaľ
ide o otvorenie trhu so službami vnútroštátnej osobnej železničnej dopravy**

(Text s významom pre EHP)

OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU

podľa článku 294 ods. 6 Zmluvy o fungovaní Európskej únie

o

pozícii Rady k prijatiu nariadenia, ktorým sa mení nariadenie (ES) č. 1370/2007, pokiaľ ide o otvorenie trhu so službami vnútroštátnej osobnej železničnej dopravy

(Text s významom pre EHP)

1. CHRONOLÓGIA

Komisia prijala 30. januára 2013 komplexný balík šiestich legislatívnych návrhov zameraných na zvýšenie kvality a lepšieho výberu služieb železničnej dopravy v Európe.

Skvalitnenie služieb a zvýšenie efektívnosti je potrebné na zatraktívnenie železničnej dopravy pre cestujúcich a podpory presunu v rámci používaných druhov dopravy. Obmedzené verejné financie môžu priniesť vyššiu hodnotu i udržateľnosť.

Balík sa zameriava aj na podporu inovácie na železniciach Únie s cieľom uspokojiť očakávania používateľov, a to tromi rôznymi a vzájomne prepojenými spôsobmi:

- (1) otváraním trhov vnútroštátnej osobnej dopravy hospodárskej súťaži a zavedením povinnej verejnej súťaže v prípade zmlúv o službách vo verejnom záujme;
- (2) posilnením nezávislosti manažérov infraštruktúry tak, aby kontrolovali všetky hlavné funkcie železničnej siete, a zabezpečením spravodlivého prístupu k železničnej doprave pre všetkých;
- (3) posilnením úlohy železničnej agentúry EÚ, aby sa stala jednotným kontaktným miestom a vydávanie povolení na uvedenie vozidiel na trh, ako aj bezpečnostných osvedčení pre prevádzkovateľov – oboje platné v celej EÚ.

Dátum odoslania návrhu Európskemu parlamentu a Rade
[dokument COM(2013) 28 final – 2013/0028 (COD)]:

31. január 2013

Dátum stanoviska Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru:

11. júl 2013

Dátum stanoviska Výboru regiónov:

8. október 2013

Dátum pozície Európskeho parlamentu v prvom čítaní:

26. február 2014

Dátum prijatia pozície Rady:

17. október 2016

2. CIEĽ NÁVRHU KOMISIE

Všeobecným cieľom návrhu Komisie na zmenu nariadenia (ES) č. 1370/2007 je skvalitnenie služieb osobnej železničnej dopravy a zvýšenie ich prevádzkovej efektívnosti. Mala by sa tým zlepšiť konkurencieschopnosť a atraktivnosť železničnej dopravy voči iným dopravným prostriedkom a ďalej rozvinúť jednotný európsky železničný priestor.

Na dosiahnutie tohto všeobecného cieľa Komisia navrhla zaviesť povinnú verejnú súťaž v prípade zmlúv o službách vo verejnom záujme s cieľom posilniť konkurenčný tlak na vnútroštátnych trhoch železničnej dopravy. Zámerom je zvýšiť efektívnosť a zlepšiť kvalitu služieb osobnej železničnej dopravy. Tieto opatrenia sprevádzajú ustanovenia na zabezpečenie priaznivých rámcových podmienok pre postupy verejnej súťaže vrátane pravidiel prístupu k železničným koľajovým vozidlám.

Návrh Komisie je úzko prepojený s navrhovanými zmenami smernice Európskeho parlamentu a Rady 2012/34/EÚ z 21. novembra 2012, ktorou sa zriaďuje jednotný európsky železničný priestor (prepracované znenie), ktorými sa zavádzajú práva otvoreného prístupu pre železničné podniky a posilňujú ustanovenia, ktorými sa spravuje riadenie infraštruktúry s cieľom posilniť nediskriminačný prístup k železničnej infraštruktúre.

3. PRIPOMIENKY K POZÍCII RADY

Pozícia Rady v prvom čítaní zo 17. októbra 2016 podporuje hlavné ciele návrhu Komisie – skvalitniť a zefektívniť služby osobnej železničnej dopravy zavedením zásady povinnej verejnej súťaže v prípade zmlúv o službách vo verejnom záujme v železničnej doprave. Rovnako podporuje navrhované ustanovenia na zabezpečenie priaznivých rámcových podmienok pre postupy verejnej súťaže.

Hoci pozícia Rady má v niektorých aspektoch rezervovanejší prístup, než by si želala Komisia, oproti aktuálnemu nariadeniu (ES) č. 1370/2007 ide o zmysluplný posun, a to z viacerých dôvodov:

- Komisia navrhla zosúladiť pravidlá zadávania zákaziek pre všetky druhy dopravy, na ktoré sa vzťahuje nariadenie, a zaviesť zásadu povinného zadávania zmlúv o službách vo verejnom záujme v železničnej doprave vo verejnej súťaži. Pozícia Rady podporuje návrh Komisie, keďže všeobecne zavádza povinnosť verejnej súťaže v prípade verejných zákaziek na poskytnutie služby v železničnej doprave elimináciou možnosti priameho zadania zmluvy o službách vo verejnom záujme v železničnej doprave bez podrobnejšieho odôvodnenia. Hoci umožňuje niekoľko výnimiek, sú reštriktívne, presné a objektívne formulované a obsahujú určité ochranné opatrenia, aby sa zabránilo podvodnému obchádzaniu zásady zadávania prostredníctvom verejnej súťaže. Okrem toho text zabezpečuje, že v prípade priameho zadania zákazky podľa výnimky súvisiacej s osobitnými trhovými štruktúrami sa v zmluve o službách vo verejnom záujme musia sledovať ciele návrhu, t. j. skvalitnenie a zefektívnenie služieb železničnej osobnej dopravy. V tomto smere pozícia Rady sleduje cieľ Komisie, ktorým je skvalitnenie služieb osobnej železničnej dopravy a zvýšenie ich prevádzkovej efektívnosti.
- Komisia navrhla prísnejšie pravidlá vymedzenia záväzkov vyplývajúcich zo služieb vo verejnom záujme (public service obligation – PSO). Mali od príslušných orgánov vyžadovať vypracovanie podrobných plánov verejnej dopravy s vymedzením cieľov politiky verejnej osobnej dopravy. Príslušné orgány mali na základe súboru kritérií odôvodniť druh a rozsah záväzkov PSO, ktoré zamýšľajú uložiť prevádzkovateľom verejnej dopravy, a rozsah zmluvy o službách vo verejnom záujme v záujme

dosiahnutia cieľov vymedzených v plánoch verejnej dopravy. Hoci je pozícia Rady rezervovanejšia než návrh Komisie, Komisia uznáva, že napriek tomu obsahuje jasnejšie pravidlá vymedzenia a špecifikácií záväzkov PSO. V texte sa takisto stanovujú všeobecné kritériá pre príslušné orgány pri vymedzovaní záväzkov PSO a zároveň sa umožňuje potrebná flexibilita.

- Pozícia Rady takisto zaisťuje spravodlivé a transparentné poskytovanie relevantných informácií všetkým uchádzačom, čím sa vo verejnom obstarávaní zabezpečí rovnocenné zaobchádzanie. Toto nové ustanovenie je v súlade s návrhom Komisie.
- Komisia zaviedla osobitné stropy na hodnotu priamo zadávaných zákaziek s malým objemom v železničnej doprave. V pozícii Rady sú tieto stropy vyššie. Komisia sa však domnieva, že aj tak správne zohľadňujú logiku povolenia priameho zadávania zmlúv, ak by náklady na organizáciu verejnej súťaže prevážili nad očakávanými prínosmi.
- Komisia navrhla pre príslušné orgány povinnosť zabezpečiť garantovaný nediskriminačný prístup k železničným koľajovým vozidlám, keďže je to jedna z hlavných prekážok v účasti železničných podnikov na postupoch verejného obstarávania. Pozícia Rady túto povinnosť nezavádza, keďže by mohla mať negatívny vplyv na verejné financie. Stanovuje však pre príslušné orgány povinnosť z hľadiska verejného obstarávania posúdiť, či sú potrebné opatrenia na zabezpečenie nediskriminačného prístupu k železničným koľajovým vozidlám, a uverejniť toto posúdenie. V pozícii Rady sa takisto poskytuje súbor opatrení, ktoré môžu príslušné orgány použiť na zabezpečenie prístupu prevádzkovateľov k železničným koľajovým vozidlám. Komisia uznáva, že povinnosťou zverejnenia budúcich posúdení prístupu k železničným koľajovým vozidlám sa v pozícii Rady zavádza dôležitý základ pre prevádzkovateľov a Komisiu na overenie toho, či postupy verejného obstarávania zabezpečili rovnaké zaobchádzanie so všetkými prevádzkovateľmi.
- V pozícii Rady sa schvaľujú príslušné úijné a vnútroštátne sociálne normy, ktoré sa musia dodržať pri zmene prevádzkovateľa služieb vo verejnom záujme vykonávajúceho zmluvu o službách vo verejnom záujme. Komisia môže tieto ustanovenia podporiť, keďže ujasnia existujúce platné sociálne práva a povinnosti.
- Komisia navrhla rýchle začatie uplatňovania zásady povinného zadávania prostredníctvom verejnej súťaže. V pozícii Rady sa uvádza dlhšie prechodné obdobie, ktoré oddiaľuje zrušenie možnosti bezpodmienečného priameho zadania. Výsledkom je, že uplatňovanie zásady povinnej verejnej súťaže pri zmluvách o službách vo verejnom záujme v železničnej doprave sa začne uplatňovať šesť rokov po nadobudnutí účinnosti nového nariadenia. Týmto odkladom sa oneskoria prospešné účinky nových pravidiel, ale členským štátom sa zároveň umožní pripraviť trh na tieto zmeny a zabrániť tak akýmkoľvek prípadným štrukturálnym problémom.
- Komisia navrhla, aby sa platnosť priamo zadaných zmlúv na základe výnimky v prípade železničnej dopravy skončila najneskôr do 31. decembra 2022. Komisia vyjadruje poľutovanie, že pozícia Rady umožňuje, aby tieto zmluvy trvali až do skončenia ich platnosti. Bude to znamenať, že zmluvy o službách vo verejnom záujme v železničnej doprave, ktoré boli priamo zadané pred koncom prechodného obdobia, by mohli trvať do decembra 2032, čo je dlhé prechodné obdobie. Zároveň však Komisia konštatuje, že pozíciou Rady sa zaručuje ochrana existujúcich zmluvných práv a zavádzajú sa ochranné opatrenia ich právnej kontinuity.

4. ZÁVER

Komisia sa domnieva, že napriek nedostatkom pozície Rady zabezpečí zavedenie opísaných nových a jasnejších ustanovení väčšiu právnu istotu. Takisto bude pevným základom pre budúce presadenie otvorenia trhu železničnej dopravy na základe pravidiel dopravnej politiky, ako aj príslušných pravidiel hospodárskej súťaže.

Komisia sa domnieva, že zmena právnych predpisov o záväzkoch PSO v železničnej doprave zavedením zásady zadávania zmlúv vo verejnom záujme v železničnej doprave prostredníctvom verejnej súťaže a ustanovenia o priaznivých rámcových podmienkach pre takéto zadávanie sú dôležitým krokom ku skvalitneniu a zefektívneniu služieb vo verejnom záujme v železničnej doprave v EÚ. Rozsiahlejšie používanie postupov verejnej súťaže v prípade zmlúv v železničnej doprave by takisto mohlo zvýšiť účinnosť verejných financií vynaložených na verejné dopravné služby.

Komisia v duchu kompromisu prijíma pozíciu prijatú Radou, na základe čoho Európsky parlament môže prijať konečné znenie v druhom čítaní. Komisia sa domnieva, že prijatie trhového aj technického piliera by maximalizovalo prínosy z hľadiska kvality služieb, efektívnosti a konkurencieschopnosti odvetvia železničnej dopravy.